

REMISSYTTRANDE

Dnr: M2020/00078/Ke

Till
Miljödepartementet
Kemikalieenheten

Remissyttrande över SOU 2020:3 Hållbar slamhantering

Svebio, Svenska Bioenergiföreningen, har beretts möjlighet att yttra sig över rubricerade betänkande och vill framhålla följande:

Svebios synpunkter i sammanfattning

. Det är inte motiverat att införa ett generellt spridningsförbud för slam från reningsverk. Det finns inget vetenskapligt underlag för en sådan åtgärd.

. Återvinning av fosfor kan inte motiveras utifrån en generell brist på fosfor. Det finns ändå anledning att hushålla med fosfor, men bästa och billigaste sättet att återanvända fosfor är att använda fosforrikt slam som jordförbättringsmedel.

. Strikta krav måste dock gälla för spridning av slam på åkermark som används för livsmedelsproduktion. Samma strikta krav måste också ställas på användning av biogödsel från biogasanläggningar. Hälsa och livsmedelssäkerhet måste gå före andra argument som kretsloppstänkande och klimatpåverkan. Det innebär också att man inte bör ställa upp kvantitativa mål för användning av slam eller biogödsel.

. Slam och biogödsel som inte klarar de strikta krav som ställs på spridning på mark för livsmedelsproduktion kan med fördel användas på mark som används för energiskogsgrödor som salix, poppel och andra snabbväxande trädslag. Tillgängliga marker för sådan spridning kommer att öka med flera 10.000-tal hektar om klimatpolitiska vägvalsutredningens förslag genomförs.

. Slam som är förorenat kan med fördel förbrännas varefter askan tas om hand på ett säkert sätt efter eventuell återvinning av fosfor.

. Utredningens analys av kvävegödsel frågan har brister.

Utredningens bedömningar och förslag

Vi delar utredningens samlade bedömning och överväganden (sidan 361). Det finns inte ett vetenskapligt grundat underlag som motiverar ett spridningsförbud för avloppsslam. Utredningen har ändå valt att lägga ett sådant förslag utifrån sina utredningsdirektiv. Den logiska slutsatsen av utredningens samlade bedömning är att ett spridningsförbud inte bör införas. Däremot finns det anledning att på olika sätt förbättra slamhanteringen för att garantera livsmedelssäkerhet och att fortsatt arbeta med att utveckla teknik för fosforåtervinning.

Det är olyckligt att ett utredningsdirektiv är så formulerat att utredaren anser sig förpliktad att lägga förslag som hen inte själv anser vara motiverat. Det finns paralleller till tidigare utredningar, exempelvis utredningen om avfallsförbränningskatt.

Om ett "förbud" mot spridning ändå införs bör alternativ 2 väljas, med möjlighet till spridning på jordbruksmark. Utredaren förutsätter dock att denna spridning bara kan ske med "hygieniserat och kvalitetssäkrat slam", troligen med utgångspunkten att all mark som klassas som jordbruksmark används för livsmedelsproduktion. En framtida omfattande användning av åkermark för energiproduktion med långliggande vedartade grödor kan inte ställa samma krav som spridning av slam på åker för livsmedelsproduktion.

En salix- eller poppelgröda har en livslängd på minst 25 – 30 år. Klimatpolitiska vägvalsutredningen (SOU 2020:4) föreslår att arealen energiskog ökar från dagens 10.000 hektar till 40.000 hektar. Gödsling med slam kan här ske efter skörd.

Slam- och biogödselkvalitet

Diskussionen om slamkvalitet aktualiserar samma frågeställning kring biogödsel från biogasproduktion. I Biogasmarknadsutredningen (SOU 2019:63) föreslogs ett kvantitativt mål för användning av biogödsel, vilket vi från Svebio avrådde från. Det har under de senaste åren kommit flera rapporter om problem med kvaliteten på biogödsel. I Halmstad infördes exempelvis ett stopp för mottagning av matavfall från flerfamiljshus eftersom detta innehöll alltför stora mängder föroreningar. För certifierad biogödsel gäller att man tillåter relativt hög andel främmande material (plast, glas, metall mm). Det är viktigt att regelverken för slam och biogödsel är samordnade och att höga kvalitetskrav ställs i bägge fallen. Önskan att recirkulera näringsämnen och organiskt material får inte innebära att man tummar på livsmedelssäkerheten. Odling av livsmedel ska ske i jord som är fri från föroreningar.

Kvävehantering

Utredningens analys av kvävefrågan är bristfällig. Kvävegödsel kan framställas med förnybar energi, och produktionen är därför inte beroende av tillgången på naturgas. Salixodlingar kan användas som vegetationsfilter för att åstadkomma en höggradig kväverening av avloppsvatten. Salixodling kan också fungera för rening av åkermark från kadmium. Grödan tar upp kadmium som vid förbränningen hamnar i flygaskan, som sedan kan förvaras utan att kadmium återförs i kretsloppet.

Svenska Bioenergiföreningen

Gustav Melin

Kjell Andersson

VD

näringspolitisk chef